

«فرهنگ‌یختگان» موثرترین اتاق فکرهای ایالات متحده آمریکا را بررسی کرد

مغز ماشین جنگ آمریکا کجاست

رضا دانش پسند

پژوهشگر

در صفحه راهبرد شماره ۸ اردیبهشت روزنامه «فرهنگ‌یختگان» به تعریف، کارویژه اندیشکده‌ها پرداختیم و براساس تعاریف شخصی شد، در واقع این اندیشکده‌ها و یا همان اتاق فکرها هستند که در دنیا براساس داده‌های تحلیلی و توصیه‌های تخصصی، مسئولیت ارائه ایده‌های حکمرانی به دولت‌ها را برعهده دارند و به عنوان مشاوران و ایده‌پردازان هر کشور مشغول فعالیتی حساس هستند. در همین راستا مروری بر انواع اتاق فکرها داشته و تاریخچه تشکیل این ستون‌های اندیشه‌ورزی را نیز

بررسی کردیم. در شماره ۱۶ اردیبهشت ماه به‌شکلی جامع به اندیشکده‌ها و اتاق‌های فکر در آمریکا براساس ماموریت و توزیع جهانی پرداخته و به‌عبارتی ساختار آمریکایی تولید ایده‌های حکمرانی را بررسی کردیم. در شماره امروز موثرترین اندیشکده‌ها و اتاق فکرها در ایالات متحده را معرفی خواهیم کرد.

تقسیم‌بندی‌های موضوعی اتاق فکرهای ایالات متحده

از بین نزدیک حدود ۲۰۰۰ اندیشکده‌ای که در ایالات متحده وجود دارد، یا به‌طور دقیق براساس آخرین آمار

موسسه امریکن اینترپرایز (American Enterprise Institute)

موسسه امریکن اینترپرایز برای تحقیقات سیاستگذاری عمومی (The American Enterprise Institute for Public Policy Research) که مشهور به موسسه امریکن اینترپرایز (the American Enterprise Institute AEI) است، اتاق فکری در واشنگتن دی‌سی است که درخصوص مسائلی ازجمله دولت، سیاست، اقتصاد و رفاه اجتماعی فعالیت و تحقیق می‌کند. AEI سازمانی غیرانتفاعی مستقل است که در درجه نخست با کمک‌های مالی و کمک‌های بنیادها، شرکت‌ها و افراد خاص پشتیبانی می‌شود. ماموریت اعلام شده AEI در سال ۱۹۳۸ با هدف «محافظت از اصول و بهبود نهادهای آزادی آمریکا و سرمایه‌داری دموکراتیک - محدودیت دولت، شرکت‌های خصوصی، آزادی فردی و مسئولیت و دفاع و سیاست‌های دفاعی، پاسخگویی سیاسی و مباحثات باز» ایجاد شده است. AEI با محافظه کاران و نوکان‌ها ارتباط نزدیکی دارد و همکاری با جان بولتون یکی از نمونه‌های همین نوع از همکاری است، اگرچه رسماً رویکرد بی طرفانه‌ای را اعلام کرده است.

مرکز شاهین‌های جنگ طلب آمریکایی

امریکن اینترپرایز در واشنگتن مستقر است و از آن با عنوان «مرکز شاهین‌های جنگ طلب آمریکایی» نیز یاد می‌شود. بسیاری از تحلیلگران برآنند که این مرکز به‌سبب حمایتی که از سوی نوحافظه کاران صورت می‌گیرد و از طرفی دیگر محلی برای عضویت این گروه‌ها و افراد محسوب می‌شود، به مرکز سیاستگذاری جنگ طلبان ایالات متحده تبدیل شده است. توجه به جنگ آمریکا علیه عراق در زمان جرج واکربوش ازجمله حمایت‌هایی است که این مرکز از جنگ داشته است. تمرکز روی مساله ایران ازجمله دیگر سیاستگذاری‌هایی بوده که این مرکز داشته است. تنها در سال ۲۰۰۶ بود که این موسسه مرکزی را با عنوان موسسه اینترپرایز ایران را تأسیس کرد تا روی سیاست‌های ایران متمرکز شود. موسسه اینترپرایز ایران را ریچارد پرل با حمایت ایرانیانی که مخالفان نظام سیاسی در ایران محسوب می‌شوند، اداره می‌کنند و معمولاً سیاست‌های تغییرات بنیادین در ایران یا آنچه را که عادی‌سازی رفتار ایران در سطح بین‌المللی عنوان می‌کنند، برای تغییر دنبال می‌کنند.

بنیاد هریتیج (Heritage Foundation)

بنیاد هریتیج، اندیشکده‌ای محافظه کار در ایالات متحده است که در واشنگتن دی‌سی مستقر است و در درجه اول به سیاستگذاری عمومی توجه می‌کند. این بنیاد در دوران ریاست جمهوری رانلد ریگان نقش برجسته‌ای را در جنبش محافظه کار ایالات متحده آمریکا بازی می‌کرد و به توصیه سیاست‌هایی درخصوص ماموریت ایالات متحده برای رهبری جهانی می‌پرداخت. از آن زمان بنیاد هریتیج تأثیر چشمگیری در سیاستگذاری عمومی در آمریکا داشته و به‌عنوان یکی از موثرترین سازمان‌های محافظه کار درخصوص سیاستگذاری عمومی به چشم می‌آید. بنیاد هریتیج به‌عنوان یکی از بانفوذترین موسسات در انتقال ریاست جمهوری به دونالد ترامپ در نظر گرفته شده است. این بنیاد روی کارکنان دولت تأثیر فراوانی دارد، تا حدی که CNN معتقد است «هیچ موسسه دیگری در واشنگتن چنین اثری را در گذار قدرت نداشته است.»

موسسه هادسون (Hudson Institute)

موسسه هادسون که به‌لحاظ جهت‌گیری سیاسی یک موسسه محافظه کار است، اتاق فکری غیرانتفاعی در واشنگتن دی‌سی است که در سال ۱۹۶۱ توسط کروتون هادسون آینده‌پژوه تأسیس شد. در وب‌سایت موسسه هادسون گفته شده است که این موسسه به‌دنبال «رهبری آمریکا و تعامل جهانی برای آینده‌ای ایمن، آزاد و مرفه» است. بعد از ۱۱ سپتامبر، هادسون، تلاش‌های خود را روی موضوعات بین‌المللی ازجمله خاورمیانه، آمریکای لاتین و اسلام متمرکز کرد. در اول ژوئیه ۲۰۰۴، هادسون دفتر مرکزی خود را به واشنگتن دی‌سی منتقل کرد و تحقیقات خود را روی امنیت ملی و موضوعات معطوف به سیاست خارجی متمرکز کرد. در همین خصوص پل‌ها و نشست‌هایی را با محوریت خاورمیانه ترتیب داده است، مثلاً نشستی را درخصوص

نقش کردها در خاورمیانه ترتیب داده است.

تمرکز بر اسلام

از موسسه هادسون به‌عنوان موسسه‌ای یاد شده که متمرکز بر امور جهان اسلام است و گزارش‌هایی را درخصوص نحوه مواجهه ایالات متحده با کشورهای اسلامی منتشر می‌کند. بعد از حملات ۱۱ سپتامبر این مرکز روی موضوعات خاورمیانه، آمریکای لاتین و اسلام متمرکز کرد. این موسسه به اتاق فکری برای برنامه‌ریزی برای اسلام نیز مشهور است. ازجمله آثاری که این موسسه منتشر کرده به «سختگیری مذهبی ایران» و «چرا ایالات متحده نیازمند متحدین مسلمان خود است؟» و «روندهای اخیر در ایدئولوژی‌های اسلام‌گرایان» می‌توان اشاره کرد.

موسسه بروکینگز (Brookings Institution)

موسسه بروکینگز به‌عنوان گروه تحقیقاتی آمریکایی در سال ۱۹۱۶ در واشنگتن دی‌سی تأسیس شده است. این موسسه تحقیقات و آموزش‌هایی درخصوص علوم اجتماعی، با اولویت اقتصاد (و سیاست‌های مالیاتی)، سیاست‌های کلان‌شهری، سیاست‌های حاکمیتی، سیاست خارجی، اقتصاد جهانی و توسعه اقتصادی انجام می‌دهد. ماموریت اعلام شده این موسسه «ارائه توصیه‌های نوآورانه و عملی است که سه هدف گسترده را پیش می‌برد: تقویت دموکراسی آمریکایی، تقویت رفاه اقتصادی و اجتماعی، امنیت و فرصت برای همه آمریکایی‌ها و تأمین یک سیستم بین‌المللی بازر، ایمن تر، مرفه‌تر و همکارانه‌تر. بروکینگز در برنامه آکادمیک خود در واشنگتن، پنج برنامه تحقیقاتی (مطالعات اقتصادی، سیاست خارجی، مطالعات حاکمیتی، اقتصاد جهانی و توسعه و سیاست کلان‌شهری) را پیش می‌برد و سه مرکز بین‌المللی را اداره می‌کند. در دوحه، قطر (مرکز بروکینگز دوحه)، در پکن، چین (مرکز بروکینگز شینخوا و مرکز سیاستگذاری عمومی) و در دهلی نو، هند (بروکینگز هند). همان‌طور که پیش‌تر نیز گفته شد و در گزارش جهانی مربوط به رتبه‌بندی موسسات بین‌المللی ازجمله Global Go to Think Tank Index University of Pennsylvania می‌توان آن را دید، هر سال نام موسسه بروکینگز به‌عنوان «اتاق فکر سال» و «اندیشکده برتر در جهان» خصوصاً از سال ۲۰۰۸ تاکنون یاد می‌شود. اکنون‌مست نیز این موسسه را به‌عنوان معتبرترین اتاق فکر آمریکا یاد می‌کنند. ازجمله طرح‌های منطقه‌ای موسسه بروکینگز می‌توان به مرکز ایالات متحده و اروپا، مرکز مطالعات شمال‌شرقی آسیا، مرکز چین‌تورنوتن و مرکز سیاست‌های

گفته شده دست کم ۶۶ تن از کارکنان بنیاد هریتیج در دولت منصوب دارند.

بازوی فکری نوکان‌ها

بنیاد دفاع از دموکراسی‌ها در کنار بنیاد هریتیج بازوهای فکری نوحافظه کاران آمریکایی اند که در سال‌های اخیر با نفوذ در کاخ سفید، پنتاگون و کنگره، نقش مهمی در خروج آمریکا از برجام و تحریم نهادهایی چون سپاه و اخیراً نهاد رهبری ایفا کرده‌اند. بنیاد هریتیج ازجمله پرنفوذترین اندیشکده‌های استراتژیک در ایالات متحده آمریکا به‌شمار می‌رود که از زمان ریگان تاکنون پشتیبان فکری محافظه کاران بوده است. گفته می‌شود تأثیر برنامه‌های هریتیج روی دونالد ترامپ بسیار مشهود است.

- اندیشکده‌های با تمرکز بر سیاستگذاری اجتماعی
- اندیشکده‌های با تمرکز بر شفافیت
- اندیشکده‌های با تمرکز بر حکمرانی خوب
- بدیهی است که به‌دلیل کثرت تعداد اندیشکده‌ها با هریک از موضوعات فوق، بررسی هریک از آنها با توجه به جهت‌گیری سیاسی، رویکرد‌های ایدئولوژیک و اهداف و عملکرد، پروژه‌های طولانی و مفصل می‌طلبد. ازاین‌رو مشخص‌ترین اتاق فکرهای آمریکایی در هریک از حوزه‌های موضوعی به‌ویژه در حوزه سیاست و اقتصاد اشاره می‌شود که به‌نوعی برترین، برجسته‌ترین و موثرترین آنها نیز محسوب می‌شوند.

- اندیشکده‌های روابط بین‌الملل
- اندیشکده‌های امنیتی
- اندیشکده‌های با تمرکز بر هنر و انسان
- اندیشکده‌های مربوط به محیط‌زیست
- اندیشکده‌های مربوط به علم و تکنولوژی
- اندیشکده‌های با تمرکز بر آموزش و پرورش
- اندیشکده‌های با تمرکز بر انرژی و سیاستگذاری منابع
- اندیشکده‌های با تمرکز بر سلامت و بهداشت داخلی
- اندیشکده‌های با تمرکز بر بهداشت جهانی
- اندیشکده‌های با تمرکز بر توسعه بین‌المللی
- اندیشکده‌های با تمرکز بر اقتصاد بین‌المللی

خاورمیانه ساپان اشاره کرد که زمینه‌هایی را برای تحکیم مطالعات منطقه‌ای به‌وجود آورده است. همین مرکز آخری یعنی مرکز سیاست‌های خاورمیانه ساپان، مرکزی برای تحقیقات در موسسه بروکینگز است که بر مسائل معطوف به سیاست‌های ایالات متحده آمریکا در خاورمیانه متمرکز است. در می ۲۰۰۲ این مرکز تأسیس شد و مطابق با آنچه در وب‌سایت آن آمده است: «باتجربه‌ترین تلاش‌های ذهنی‌ای را که در منطقه خاورمیانه وجود دارند، گرد هم می‌آورد و با استفاده از آن تحقیقات خود را پیش می‌برد.» مرکز سیاست‌های خاورمیانه ایجاد شد تا درک بهتری درخصوص گزینه‌های مقامات ایالات متحده درخصوص خاورمیانه به آنها ارائه دهد.

توصیه به سیاست‌های جنگ طلبانه

بروکینگز نه‌تنها تأثیرگذارترین موسسه در سطح بین‌المللی است بلکه به‌لحاظ سیاست‌های آن نفوذ بسیاری را روی رهبران ایالات متحده داشته است. موسسه بروکینگز هم درخصوص سیاست‌های هم‌راستا با جنگ در ایالات متحده، جزء موسساتی محسوب می‌شود که البته به‌صورت پنهان به‌دنبال استراتژی‌های امنیتی کردن دنیا بوده است. ازجمله می‌توان به پیشنهادهایی که این موسسه درخصوص جنگ با ایران به رهبران ایالات متحده پیشنهاد داده است، اشاره کرد. تحلیلگران «موسسه بروکینگز» به رهبران ایالات متحده پیشنهاد کرده‌اند که آمریکا، در تلاشی مخفیانه برای راه‌انداختن جنگ علیه تهران، سازمان مجاهدین خلق ایران را مسلح کرده، آموزش داده و حتی از فهرست گروه‌های تروریستی خارج کند.

موسسه هور (The Hoover Institution on War, Revolution, and Peace)

هور در رتبه ۱۸ برترین اتاق فکرهای ایالات متحده آمریکا قرار داشت.

نهادی برای جنگ و انقلاب‌های نرم

ازجمله پروژه‌هایی که این موسسه در رابطه با ایران تهیه و تدوین کرد، تحت‌عنوان «دموکراسی در ایران» است که ازجمله پروژه‌های مهم این موسسه است و گزارش تحقیقاتی دیگری تحت‌عنوان «فراسوی تغییرات تدریجی، یک استراتژی جدید درقبال ایران» منتشر کرده‌اند.

موسسه هور در زمینه جنگ، انقلاب و صلح یک مرکز تحقیقاتی و فکری برای سیاستگذاری در آمریکا محسوب می‌شود که در دانشگاه استنفورد در کالیفرنیا واقع شده است. این موسسه به‌عنوان یک کتابخانه در سال ۱۹۱۹ توسط فارغ‌التحصیل استنفورد، هربرت هور قبل از تبدیل شدن به رئیس جمهور ایالات متحده تأسیس شد. این کتابخانه، به‌عنوان کتابخانه موسسه هور معروف است، تحقیقات این کتابخانه مربوط به جنگ اول جهانی، جنگ دوم جهانی و سایر تاریخ‌های جهان بود. مطابق با گزارش ۲۰۱۶ Global Go To Think Tank Index

موسسه اوقاف کارنگی برای صلح بین‌المللی (The Carnegie Endowment for International Peace CEIP)

موسسه اوقاف کارنگی برای صلح بین‌المللی، اندیشکده‌ای درخصوص سیاست خارجی است که مراکز مهم آن در واشنگتن دی‌سی، مسکو، بیروت، پکن، بروکسل و دهلی نو مستقر است. این موسسه خود را به‌عنوان پیشران همکاری بین‌المللی و روابط فعال بین‌المللی توسط ایالات متحده معرفی کرده است. این موسسه در سال ۱۹۱۰ توسط اندرو کارنگی تأسیس شد و به‌طور رسمی با هیچ حزب سیاسی در ایالات متحده در ارتباط نیست. در گزارش جهانی Global Go to Think Tank Index University of Pennsylvania در سال ۲۰۱۵، کارنگی بعد از بروکینگز و چتم‌هاوس، سومین مرکز تأثیرگذار اندیشه در جهان بوده است. ساختمان دفتر مرکزی موسسه در ماساچوست است. مرکز خاورمیانه موسسه کارنگی در نوامبر ۲۰۰۶ در بیروت لبنان تأسیس شد و مدیر این مرکز از سال ۲۰۱۶ ماه‌بایحی است.

رهبری جنگ غذایی و تغییرات ژنتیکی

بنیاد کارنگی که با یک کتابخانه کار خود را شروع کرد، تمرکز فراوانی بر مسائل ژنتیک هم داشته، به‌نحوی که گروه ژنتیک این کتابخانه بر مسائلی مربوط به ژنتیک و مسائل غذایی متمرکز بوده است. حتی گفته شده است که «این مجموعه طی قرن بیستم، نقشی محوری در ظهور ژنتیک مولکولی ایفا کرد.» همچنین برخی تحلیلگران معتقدند که این موسسه تلاش داشته تغییرات ژنتیکی را در سطح جهانی تجویز کند. به همین دلیل این موسسه را می‌توان با رهبری فکری ایالات متحده درخصوص جنگ غذایی و تغییرات ژنتیکی بیشتر معرفی کرد.

شرکت رند (RAND Corporation)

شرکت رند Research and Development (RAND Corporation) اتاق فکر غیرانتفاعی جهانی است که در سال ۱۹۴۸ توسط شرکت هواپیمایی داگلاس برای ارائه تحقیق و تحلیل به نیروهای مسلح ایالات متحده آمریکا ایجاد شد. بودجه آن توسط دولت ایالات متحده و شرکت‌ها، دانشگاه‌ها، افراد خصوصی و حتی اوقاف تأمین می‌شود. هدف این شرکت‌ها کمک به دولت‌ها، سازمان‌های بین‌المللی، شرکت‌های خصوصی و بنیادها با انبوهی از موضوعات دفاعی و غیردفاعی ازجمله مراقبت‌های بهداشتی و... است. رند با ترجمه مفاهیم نظری از اقتصاد و فیزیک، به کاربردهای جدید در سایر زمینه‌ها، با استفاده از علوم کاربردی و تحقیقات عملی برای حل مسائل میان‌رشته‌ای و کمی به کمک دولت‌ها شتافته است. رند ۱۸۵ کارمند دارد.

ماموریت

رند به‌عنوان یک سازمان غیرانتفاعی، به‌منظور «ارتقای بیشتر اهداف علمی، آموزشی رفاه عمومی و امنیت ایالات متحده» به وجود آمده است. ماموریت خود را کمک به بهبود سیاست و تصمیم‌گیری از طریق تحقیق و تجزیه و تحلیل با استفاده از «ارزش‌های اصلی کیفیت و عینیت» برشمرده است. حوزه‌های اخیر که رند به آنها پرداخته است، عبارتند از: سیاستگذاری کودکان؛ جامعه مدنی، جرم‌انگاری، عدالت، آموزش، سلامت، سیاستگذاری بین‌المللی، بازار کار، امنیت ملی، زیرساخت‌ها، انرژی، محیط‌زیست، حاکمیت شرکت‌ها، توسعه اقتصادی، سیاست‌های اطلاعاتی، برنامه‌ریزی دوربرد، مدیریت بحران و آماده‌سازی فاجعه،

مطالعات جمعیتی و منطقه‌ای، علم و فناوری، رفاه اجتماعی، تروریسم، سیاست‌های هنری و حمل‌ونقل.

پروژه رند

ژنرال هنری آرنولد، فرمانده نیروی هوایی ارتش ایالات متحده، پروژه رند را با هدف جست‌وجوی برنامه‌ریزی‌های طولانی درخصوص سلاح‌های آینده تأسیس کرد. در اولین اقدام در مارس ۱۹۴۶ طراحی مقدماتی یک سفینه فضایی آزمایشی جهانی توسط رند منتشر شد.

جایگاه در شبکه تار عنکبوت جهانی

از موسسه رند به‌عنوان موسسه‌ای یاد شده است که زیربنای بسیاری از تحقیقات پیرامون مسائل امنیتی و دفاعی در ایالات متحده را ایجاد کرده و به‌عنوان بازوی علمی ارتش و نیروهای دفاعی در ایالات متحده رفتار کرده است. اگرچه اندیشکده رند نقشی اساسی در ایمن نگه داشتن آمریکا در برابر حملات نظامی و فجایع هسته‌ای ایفا کرده، اما ردپای خود را در صنعت ارتباطات نیز به جای گذاشته است. اندیشکده رند مسئولیت مستقیم راه‌گزینی بسته کوچک-یک تکنولوژی که ساخت اینترنت را امکان‌پذیر ساخت- را برعهده دارد. همه اینها در دهه ۶۰ میلادی آغاز شد، هنگامی که ارتش از محققان اندیشکده رند خواست به یک سوال فرضی جواب دهند: اگر شوروی همه سیستم‌های ارتباطی ما را با یک بمب هسته‌ای نابود سازد، چگونه می‌توانیم مبارزه را ادامه دهیم؟